

Κ^{ΑΙ} ΜΥΚΥΑ Θ Μ
 ΙΓΛ
 Ο
 ΤΩ
 ΡΟ
 ΜΑ-ΙΞ

Ἐκτὸς τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης ἀνεῦρε καὶ ἀνάγλυφον ἐπιτύμβιον κακότεχνον καὶ ἐφθαρμένον φέρον τὴν ἐπομένην ἐπιγραφὴν·

ΦΙΛΚΡΑΤΗΣ ΝΙΚΟΞΤΡΑΤΑ ΗΡΩΙ

Πρὸς δὲ ἐπιτύμβιον μαρμάρου πεντελησίου μὲ τὴν ἐπομένην ἐπιγραφὴν.

ΘΕΟΔΟΤΗ
 ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
 ΘΕΟΦΙΛΟΞ
 ΜΗΝΟΔΩΡΟΥ

ΧΑΙΡΕΤΕ

Ἐτερον μὲ τὴν ἐπομένην.

ΜΟΥΜΙΟΞ
 ΘΕΟΞΕΝΟΥ
 ΧΑΙΡΕ

ΦΙΞΤΩ
 ΚΑΙΟΓΕΜΟΥ
 ΧΑΙΡΕ

Σ. ΛΟΓΙΩΤΑΤΙΔΗΣ

ΑΓΓΕΛΟΥ ΒΛΑΧΟΥ

ΚΩΜΩΔΙΑΙ

—
 Α'.

Τὰ Ἀπτικά τυπογραφεῖα ὁμολογουμένως κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη εἶναι γονιμώτατα περὶ τὴν παραγωγὴν. Καθ' ἑκάστην ἀπὸ τῶν τυπογραφικῶν πιεστηρίων ἐξέρχεται καὶ νέον τι προϊόν τῆς Ἑλληνικῆς φιλοπονίας, ὥστε ὁ μελετῶν τὴν στατιστικὴν τῆς διανοητικῆς προόδου ἐν Ἑλλάδι, ἤθελε τὰ μέγιστα ἐκπλαγῆ, παρατηρῶν τὴν ἀήθη ταύτην καὶ πυρετώδη ζωηρότητα, μεθ' ἧς ἐργάζεται τὸ Ἑλληνικὸν πνεῦμα. Ἀναμφιβόλως ἡ διανοητικὴ αὕτη ἀμιλλα δὲν

ἠδύνατο νὰ καταλογισθῆ οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον ὡς ἐπιβλαβῆς εἰς τὴν δημοσίαν προαγωγὴν· τὸ τοιοῦτο ἤθελεν εἶσθαι ἀληθέστατον, ἂν οἱ περὶ τὰ τοιαῦτα τυρβάζοντες νεώτεροι Ἀθηναῖοι δὲν ἐστεροῦντο καὶ τοῦ ἐλάχιστου διανοητικοῦ προσόitos, παραδόξως καὶ ἐγωιστικῶς ἀξιούντες νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς φάροι καὶ φωστήρες τῆς ἐν Ἑλλάδι ἀναπτύξεως. Ἄνευ οὐδενὸς τίτλου οἱ παράδοξοι οὗτοι Καππαδόκαι παρουσιάζονται εἰς τὸ κοινὸν ὡς παιδαγωγοὶ αὐτοῦ καὶ διδάσκαλοι. Ἄνθρωποι μὴ τυχόντες τῆς τυχαιοτέρας παιδείσεως, δι' οὓς τὰ μαθήματα τῶν διδασκάλων ὑπῆρξαν Σινικὰ ἀκατάληπτα, λαμβάνουσι τὴν τιμὴν καὶ τὴν τόλμην νὰ προσέλθωσιν εἰς τὴν κοιλίστραν τῆς δημοσιότητος, παντελῶς ἐστερημένοι παντὸς τίτλου ἠθικοῦ ἢ διανοητικοῦ. Συντάκται καὶ ἐκδύται ἐφημερίδων εἰσὶν οἱ πλείστοι, οἵτινες ἐν εὐνομουμένη πολιτεῖα ἀναμφιβόλως ἤθελον εἶσθαι πολῖται τῶν κατέργων μᾶλλον ἢ τῆς κοινωvίας αὐτόκλητοι διδάσκαλοι· συγγραφεῖς πρωτότυποι ἢ μεταφρασταὶ εἰσὶ πλείστοι, οἵτινες ἀμοιροῦσι καὶ τῆς ἐλάχιστης παιδείσεως, δυνάμενοι κάλλιστα νὰ ὑπηρετήσωσιν ὡς τοιχειοθέται μᾶλλον βιβλίων ἢ ὡς συγγραφεῖς· ὀχληρὰ δὲ θὰ ἦτο ματαιοπονία καὶ διὰ τὸν γράφοντα καὶ διὰ τὸν ἀναγινώσκοντα τὰς γραμμὰς ταύτας ἢ κατάδειξις ὄλων ἐκείνων τῶν φιλολογικῶν προϊόντων, ἅτινα ἀπὸ τινος χρόνου ἐπλημμύρησαν τὴν Ἑλλάδα. Ἄλλοτε ἐν τοῖς ἀγῶσιν οἱ ἀνίκανοι καὶ σπεύδοντες ἐρραβδίζοντο διὰ τὴν θρασυτητά των, σήμερον διὰ τοὺς καθ' ἡμᾶς ἀθλητὰς ἐχρειάζετο ἀναμφιβόλως ποινὴ τις μεγαλειτέρα τῆς μαστιγώσεως. Τὰ ἐννέα δέκατα τοῦλάχιστον τῶν τοιούτων τυπογραφικῶν προϊόντων εἰσὶν ἐκτροματικά καὶ ἀποφώλια τέρατα προωρισμένα ἅμα τῇ δημοσιεύσει διὰ φιλόξενόν τινα Κεάδαν. Ἄν ἡ Ἑλληνικὴ κοινωvία ἦτο ἀρκούντως πεφωτισμένη, κατατάσσουσα εἰς τὴν οἰκείαν θέσιν τὰ ἔργα ταῦτα, ὅπως συμβαίνει εἰς ἄλλα ἔθνη, παρ' οἷς ἀνα-

γινώσκονται καὶ τιμῶνται μόνον τὰ ἄξια ἀναγνώσεως καὶ τιμῆς βιβλία, οὐδεμία θὰ ἦτο τότε ἀφορμὴ νὰ ὀμιλῆ τις περὶ νεκρῶν, εἰς οὓς οὐδέποτε ἠδυνήθησαν νὰ ἐμφυσήσωσι ζωὴν οἱ γεννητορές των· δυστυχῶς ὅμως ἡ Ἑλληνικὴ κοινωνία λίαν μεираκιωδῶς λαμβάνει εἰς χεῖρας καὶ ἀναγινώσκει ἔργα ἐκ γενετῆς φέροντα τὸν τύπον τῆς αἰωνίου ἠθικῆς καταδίκης. Διὰ τοῦτο ἠνχόμην ὅπως ὑπάρξῃ ἐν Ἑλλάδι κριτικὴ ἀυστηρὰ καὶ μεμετρημένη, κριτικὴ μὴ στερουμένη ἰδίως ἠθικῆς καὶ λογικῆς ἀνατροφῆς, ἀλλ' ἀμερόληπτος καὶ ὑπερτέρα τῶν χυδαίων καὶ κακοζήλων παθῶν, ὑφ' ὧν ἰδίως διέπεται ἡ κριτικὴ ἐν Ἑλλάδι· ἴσως διὰ τῆς εἰλικρινοῦς καὶ πατρικῆς αὐτῆς ἐπιτιμήσεως καὶ νουθεσίας θὰ κατώρθου βαθμηδὸν τὴν διαμόρφωσιν τοῦ δημοσίου πνεύματος, διδάσκουσα τὸ Γνωθὶ Σαυτὸν εἰς τοὺς καθ' ἡμᾶς συγγραφεῖς καὶ ἐπιβάλλουσα φίμωτρον εἰς τὸ φλύαρον αὐτῶν τόμα. Εἶναι ἀηδὲς καὶ ἄχαρι ἡ διέγερσις θυέλλης, καὶ διὰ τοῦτο ἐγράφησαν τὰ ὀλίγα ταῦτα ἀορίστως καὶ γενικῶς, μολονότι ὑπάρχει ἀπόλυτος ἀνάγκη ἠθικῆς καυτηριάσεως πολλῶν τολμηρῶν, ἀπερισκέπτως καὶ θρασέως εἰσελαυόντων εἰς τὸ στάδιον τῆς δημοσιότητος.

Ἐν τούτοις ἀπὸ οἴκτου καὶ ἀηδίας χαράξαντες τὰς ἀνωτέρω γραμμάς δὲν σκοποῦμεν νὰ παραδώσωμεν ἀκάρδως εἰς τὴν κοινὴν καταδίκην καὶ τὰ ὀλίγα ἐκεῖνα διανοητικὰ προϊόντα, ἅτινα σποραδικῶς καὶ ἐκ διαλειμμάτων ἀναφνόμενα εἰς τὸν χέρσον εἰσέτι ἀγρὸν τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας, ἐπικοσμοῦσιν αὐτὸν χαριέντως, μολονότι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τυγχάνουσι τῆς ἀκηδίας τῶν πολλῶν, ἀνικάνων νὰ ἐκτιμήσωσι τὴν ἀξίαν τῶν τοιούτων ἔργων, ἔνεκα τῆς ἐκ κακῶν ἀναγνώσεως καὶ διδασκαλιῶν στρεβλώσεως τοῦ νοῦς αὐτῶν καὶ τῆς καρδίας. Μεταξὺ τῶν ὀλίγων τούτων ἔργων, ἅτινα, ἐν τῇ διανοητικῇ ταύτῃ νάρκῃ, εἰσὶν ὑπέρτερα τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἐγεννήθησαν, εἰσὶν ὁμολογουμένως

αἱ ἀρτίως δημοσιευθεῖσαι κωμῆδαι τοῦ Κυρίου Ἀγγέλου Βλάχου.

B'.

Τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ἀναμφιβόλως εὐρίσκεται εἰσέτι ἐν νεαρῇ ἡλικίᾳ, καθ' ἣν ὅπως εἰς τὸν βίον τῶν ἀνθρώπων οὕτω καὶ εἰς τὸν βίον τῶν ἐθνῶν ὑπάρχει ἔλλειψις ὅλων ἐκείνων τῶν ἐλαττωμάτων, ἅτινα ὑπάρχουσι μὲν μικροσκοπικῶς ἐν αὐτῷ, δύνανται ὅμως διὰ τῆς παρελεύσεως τοῦ χρόνου καὶ τῆς ἠθικῆς διαπαιδαγωγήσεως πάντη νὰ ἐξουδετερωθῶσιν, ἢ τούναντίον νὰ μεγαλυνθῶσιν ἔνεκα τῆς κακῆς ἀνατροφῆς, ἣτις ἠθελε δοθῆ παρα τῶν διδασκάλων αὐτοῦ καὶ παιδαγωγῶν. Ἐν Ἑλλάδι ἀτυχῶς συνέβη τὸ ἐναντίον· ἀντὶ τὸ ἔθνος ἀφιέμενον εἰς τὰς ἐσωτερικὰς αὐτοῦ δυνάμεις νὰ προάγῃται βαθμιαίως καὶ σωφρόνως ἐν τῷ βίῳ αὐτοῦ, οὐδένα ἔχον ὑπογραμμὸν ἢ τὸν ὀρθὸν λόγον καὶ τὰ παραδείγματα τῶν προγόνων τοῦ ἢ τῶν ἐθνῶν ἐκείνων, ὅσα δι' αὐστηρᾶς καὶ μεμετρημένης διαγωγῆς κατώρθωσαν νὰ διακριθῶσιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἀνθρωπότητος, δίκην παιδὸς ἀφρονος, ἀναισθητοῦντος πρὸς τὰς νουθεσίας τῶν διδασκάλων του, ἀφέθη νὰ παρασύρηται ἀπὸ τὴν φορὰν τῆς ἠθικῆς καὶ πολιτικῆς θυέλλης, ἣτις πλήττει τὸ ποντοπλανὲς αὐτοῦ σκάφος. Προσοχὴ μὴ τὸ σκάφος τοῦτο, μὴ ἡ ἱερὰ αὕτη ναῦς τῶν ἐθνικῶν καὶ πολιτικῶν ἡμῶν ἐλπίδων ἀντὶ τοῦ λιμένος τῆς σωτηρίας, προσορμισθῇ ἔνεκα τῆς ἀφροσύνης τῶν ναηγῶν του εἰς ἀπορρώγα καὶ ἄξενόν τινα βράχον. Εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ἔπρεπε νὰ δοθῇ ἄλλη πολιτικὴ καὶ κοινωνικὴ ἀνατροφή, ἠθικωτέρα ἐκείνης, ἣν ἔλαβε παρα τῶν διδασκάλων αὐτοῦ· δὲν ἔπρεπε ν' ἀντιγράψῃ καὶ θέσῃ ὡς ὑπογραμμὸν τοῦ βίου του, ἅμα ἀνεγερθὲν ἀπὸ μακροῦ χρόνου, ὀθνεῖα ἦθη καὶ ἔθιμα, ξενοτρόπους τάσεις καὶ πόθους· ἦρκει ἢ εἰς ἑαυτὸ πεποιθήσεις, οὐχὶ ἢ ἀπομίμησις ἀκαταλήπτου ἀνατροφῆς. Οὕτω τὸ ἔθνος ἅμα ἀναγεννηθὲν περιε-

βλήθη τὰ σάβανα τῆς κοινωνικῆς καχεξίας, ἀπομιμηθὲν πάντα τὰ ἐλαττώματα τῶν Ἑσπερίων ἔθνων καὶ ἰδίως τοῦ ἔθνους ἐκείνου, τὸ ὁποῖον σήμερον, ἔνεκα τῆς πλημμελούς αὐτοῦ ἠθικῆς πορείας, σφαδάζει ὑπὸ τὴν φορὰν θλιβερᾶς ἠθικῆς παρακμῆς. Εἰς τοιαῦτα ἔθνη ἐγγηράσαντα πλέον καὶ παρηκμακότα ἀναφαίνεται ἡ κωμωδία καυτηριάζουσα τὰ ἔλκη τῆς διαφθορᾶς καὶ τῆς ἐξαχρειώσεως. Ἡ Ἑλλάς δὲν ἔπρεπε σήμερον νὰ ἔχη ἀνάγκη νὰ κωμωδηθῇ ἢ νὰ σατυρισθῇ, ὅπως διορθωθῶσιν αἱ ἐλλείψεις αὐτῆς· νεαρὰ καὶ στεφανηφόρος, ἀμιλλωμένη ἐν τῷ σταδίῳ τοῦ πολιτισμοῦ πρὸς τὰ μᾶλλον εὐημεροῦντα ἔθνη ἐπαξίως τοῦ παρελθόντος αὐτῆς, ἔπρεπε νὰ προβαίνειν ἐν τῇ πορείᾳ τῆς ἀνθρωπότητος. Οὕτως ηὐχόμην ὅπως τὸ βιβλίον τοῦ Κυρίου Βλάχου ἀντὶ συλλογῆς Κωμωδιῶν περιέχῃ συλλογὴν λυρικῶν ποιήσεων, ὕμνων καὶ ἄλλων τοιούτων ἁσμάτων, ἀναπτεροῦντων καὶ καρδίαν καὶ φαντασίαν πρὸς πᾶν ὑψηλὸν καὶ γενναῖον. Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλλάδι πολὺν χρόνον μετὰ τὸν Ὀμηρον, τὸν Ἀνακρέοντα, τὸν Σιμωνίδην, τὸν Αἰσχύλον ἀνεφάνησαν ὁ Ἀριστοφάνης, ὁ Μένανδρος καὶ ὁ Λουκιανός, ὅποτε τὸ ἔθνος ἐκπεσὼν τῶν παραδόσεων αὐτοῦ, ἠσπάζετο ἀρχὰς ἀνειμένας καὶ βλαβεράς, ἀπόρροιαν τοῦ φιλοσοφικοῦ δισταγμοῦ, ὅστις ἤρξατο νὰ μαραίνει καὶ διαφθείρῃ τὴν ἔθνικὴν αὐτοῦ συνείδησιν· δυστυχῶς ὅμως σήμερον ὁ ποιητῆς ὁ ζῶν καὶ ἀναπνέων μετὰ τοῦ ἔθνους του, ὅστις ὑπ' αὐτοῦ καὶ μόνου λαμβάνει τὰς ἐμπνεύσεις του, περιέρχεται εἰς τὴν ἀναπόφευκτον ἀλλὰ θλιβερὰν ἀνάγκην ἀντὶ νὰ ψάλλῃ θουρίους καὶ ἐπευφημῇ, παροτρύνων τοὺς συμπολίτας του πρὸς εὐγενῆ καὶ ὑψηλὴν ἀμίλλαν, διὰ τοῦ καυτηρίου νὰ ἐπιζητῇ τὴν ἐπούλωσιν τῶν πληγῶν καὶ τὴν ἐξάλειψιν τοῦ μιάσματος, ἐκ φόβου μὴ τοῦτο διαδοθῇ βαθμιαίως καθ' ἅπαν τὸ κοινωνικὸν σῶμα. Εἶναι σκληρὰ βεβαίως ἡ τοιαύτη ἐργασία· εἶναι ἐν τούτοις ἠθικὸν καθήκον, ὑπὸ τοῦ ὁποῖου πρέπει νὰ

κατέχεται πᾶς ὁ ἀγαπῶν τὸν ἄνθρωπον. Οἱ Σπαρτιάται ἐμέθυσκον τοὺς δούλους αὐτῶν καθιστῶντες αὐτοὺς ἠλιθίους πρὸς παραδειγματισμὸν τῶν τέκνων των· ὁ κωμικὸς ἢ σατυρικὸς ποιητῆς ἀναγκάζεται νὰ ἐξευτελίσῃ καὶ πομπεύσῃ τοὺς ὁμοίους τοῦ πρὸς παραδειγματισμὸν τῆς κοινωνίας. Μή τις δὲ ὑποθέσῃ ὅτι οἱ ποιηταὶ οὗτοι ἔχουσι μαύρην τὴν ψυχὴν καὶ τὴν καρδίαν, οἷον ἐπιχαίροντες ἐπὶ ταῖς κοινωνικαῖς ἀσχημίαις· οἱ φαινόμενοι κούφοι οὗτοι γελασῖνοι βεβαίως ἔχυσαν πλείονα δάκρυα ἐπὶ τῇ ἀνθρωπίνῃ ἀδυναμίᾳ, ἠσθάνθησαν μᾶλλον πάντων τῶν ἄλλων ἀνθρώπων τὰς συμφορὰς, αἵτινες κατατρύχουσι τὰς κοινωνίας.

Γ'.

Αἱ κωμωδίαί, ἃς ὁ Κ. Βλάχος προσήνεγκε πρότινων ἡμερῶν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν δημόσιον εἰσὶν ἑπτὰ τὸν ἀριθμὸν: πέντε μὲν πρωτότυποι, ἕτεροι δὲ δύο, διασκευασθεῖσαι πρὸς τὰ Ἑλληνικὰ ἠθῆ κατὰ ξένα πρωτότυπα, ὡς λέγει ἐν τῷ προλόγῳ τῶν κωμωδιῶν ὁ ποιητῆς.

Πρώτη κατὰ τάξιν, ἂν οὐχὶ καὶ κατ' ἀξίαν ἔρχεται ἡ Κόρη τοῦ Παντοπώλου, ἣν πολλάκις τὸ ἀττικὸν δημόσιον μετ' εὐαρεσκείας ὑπεδέχθη διδασχθεῖσαν ἀπὸ τοῦ ἐν Ἀθήναις θεάτρου. Τὸ κωμικὸν ἄλλας, ἐν τῇ κωμωδίᾳ ταύτῃ βεβαίως δὲν ἐλλείπει, πολλαχοῦ μάλιστα εἰς ἰκανὰς δόσεις, διεγείρον τὴν εὐθυμίαν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀναγνώστου καὶ τὸ μειδίαμα εἰς τὰ χεῖλη του. Ἡ ξενότροπος λέπρα τοῦ ψευδοῦς Εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ, ἡ ταράττουσα τοὺς ἀσθενεῖς ἐγκεφάλους πολλῶν νεανίδων καὶ νεανίσκων, κωμωδεῖται λίαν ἐπιτυχῶς ἐν τῷ προσώπῳ τῆς Μαριγῶς, τῆς ἡρωίδος τοῦ δράματος. Εἶναι νεᾶνις τῆς σημερινῆς ἀνατροφῆς, ψελλίζουσα ὀλίγα Γαλλικά, πλείστα δὲ ἀναγνώσασα μυθιστορήματα· ὁ ἐρωτότροπος χαρακτήρ τῆς γυναικός, τῆς διαφθαρείσης τὴν καρδίαν ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῶν ξένων μυθιστορημάτων διαγράφεται φυσικώτατα· πα-

ραιτεί ἀμέσως, βδελυττομένη τὸν ἐραστήν αὐτῆς, ὃν ὑπελάμβανεν ὡς διπλωμάτην, ἀνακαλύπτει δὲ κατὰ συγκυρίαν εἶτα ὑπὲρ τὴν πρεσβείας... θέλομεν μόνον παρατηρήσει καὶ ἡμεῖς ἐνταῦθα — μολονότι ἡ παρατήρησις αὕτη ἐγένετο πρὸ πολλοῦ ὑπὸ πλείστων — ὅτι καθίσταται λίαν ἀπίθανον πῶς ἡ Μαρικῶ, ἥτις καὶ τοι ἐλαφρὰ, ὅπως τὸ γυναικεῖον φύλον ἐν γένει, δὲν στερεῖται ἐν τούτοις εὐφυΐας, πῶς δὲν ἐνόησε τὸν ἐραστήν αὐτῆς ἐκ τοῦ ἐνδύματός του, γυνὴ οὐσα τοῦ κόσμου, μὴ ἀπολείπουσα βεβαίως τῶν τέρψεων τῶν περιπάτων καὶ τῶν πλατειῶν. Ἡὐχόμεθα προσέτι ἡ γλῶσσα τῆς κωμωδίας ταύτης νὰ ἦναι πῶς ἀβροτέρα καὶ ἀπηλλαγμένη τινῶν ἐκφράσεων, αἵτινες δυστυχῶς δὲν ἐλλείπουσι καὶ ἐκ τῶν λοιπῶν κωμωδιῶν τοῦ κυρίου Βλάχου· νομίζομεν ὅτι ἡ ἐκφρασις οὐσα εὐγενεστέρα δὲν παύει νὰ ἦναι καὶ ἐντονωτέρα. Ἐν τούτοις ἡ κωμωδία αὕτη προβαίνει καθ' ὅλου ἀπταιστος καὶ φυσικωτάτη τὴν λύσιν· ὁ εὐθυμος γέλως, ὃν διεγείρει τῷ ἀναγνώστῃ δὲν εἶναι ἀτοπος, εἶναι ἀληθῆς καὶ εὐάρεστος, ὃν προξενούσιν ἰδίως πάντα τῆς ἀληθοῦς κωμωδίας τὰ καλλιτεχνήματα, οὐχὶ δὲ τὰ ἔργα ἐκεῖνα τὰ θηρευόντα ὡς μόνον σκοπὸν τὸν στιγμιαῖον καὶ θορυβώδη γέλωτα τοῦ ἀναγνώστου ἢ τοῦ θεατοῦ, χωρὶς τὸ ἐλάχιστον ἀκολουθῶς νὰ ἐγκαταλίπωσιν ἵχνος ἠθικῆς διδασκαλίας καὶ ὠφελείας ἣν ἰδίως σκοπεῖ ἡ κωμωδία. Ταῦτα μὲν ὀλίγιστα τὰ κατὰ τὴν Κόρην τοῦ Παντοπώλου· ἤδη μεταβῶμεν εἰς τὴν ἐπίσης βραχυλογικὴν ἐξέτασιν τῶν ἐτέρων δύο καλλιτέρων κωμωδιῶν τοῦ κυρίου Βλάχου, τῆς Γαμβροῦ πολιορκίας καὶ τοῦ Λοχαγοῦ τῆς Ἐθνοφυλακῆς.

Ἡ Γαμβροῦ πολιορκία εἶναι τὸ κυριώτερον τῶν ἐν τῇ συλλογῇ ταύτῃ δραματικῶν ἔργων, οὐχὶ βεβαίως διότι ἐβραβεύθη ἐν ποιητικῷ ἀγῶνι, κριθεῖσα ὑπερτέρα τῶν ἐτέρων μετ' αὐτοῦ συναγωνισθέντων δραμάτων. Ἐν τῇ ἀπεικονίσει τῶν χαρακτήρων τῆς κωμωδίας ταύτης ὁ ποιητὴς ἐπέτυχε λίαν· αἱ

γραμμαὶ, ἃς ἐχάραξε διὰ τῆς σμίλης αὐτοῦ μολονότι ἀβαθεῖς ὀλίγον, εἶναι ἀληθεῖς καὶ ἐκ τοῦ πραγματικοῦ βίου ἐξηγμέναι· ἐν τούτοις ἡ ἀλήθεια ἐν τῇ ποιήσει ὀφείλει νὰ ἦναι οὐχὶ ἡ γεωμετρικὴ ἀλήθεια, ἀλλ' ἡ ἀλήθεια ἡ αἰσθητικὴ· ἡ κωμωδία αὕτη τοῦ κυρίου Βλάχου ἂν ἠμῶρι καὶ τοῦ προσόντος τούτου θὰ ἦτο ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ μείζωνος ἀξίας ἔργον. Ἡ Δίξια, ἡ θήλεια ἠρωῖς τῆς κωμωδίας ταύτης, διαγράφεται ἀκριβῶς κατὰ τὸν χαρακτήρα τῶν σημερινῶν νεανίδων· εἶναι ἐν πνεύματι ἀδελφὴ τῆς κόρης τοῦ παντοπώλου, ὡσαύτως καὶ τῶν λοιπῶν κωμικῶν ἠρωίδων τοῦ κυρίου Βλάχου, διότι τοιοῦτος εἶναι σήμερον ὁ ἐν Ἑλλάδι χαρακτήρ τοῦ γυναικεῖου φύλου, κοῦφος καὶ ἐπιπόλαιος διαπλασθεὶς ὑπὸ τῶν μυθιστοριῶν τοῦ Δουμᾶ καὶ τῶν τοιούτων μυθιστοριογράφων· ὡς αἱ ἐλαφραὶ ἐκεῖναι παρὰ Μολιέρῳ Femmes précieuses, ὡς τὰ has bleus τῆς Γαλλικῆς κοινωνίας αἱ καθ' ἡμᾶς νεάνιδες ἀπεμνήθησαν τὰ ξένα ἤθη, ἅτινα οἰκτρῶς παρῶδησαν, καὶ ἀναμφιβόλως ἐν ταῖς κωμωδίαις ταύταις πλείστα τῶν νεανίδων ὡς ἐν ἀσφαλεῖ καὶ πιστῷ κατόπτρῳ, ἠτένισαν ἀληθῆ τὴν εἰκόνα των. Ὁ Κωστάκης, ὁ ἠρως τῆς κωμωδίας, εἶναι ὁ κοῦφος ἐκεῖνος νεανίας, ὅστις οὐδὲν ἔμαθε μεταβὰς εἰς Εὐρώπην ἢ τὴν λεγομένην κομψὴν συμπεριφορὰν ἢ τὸ γόητρον τοῦ καταθέλγειν τὸ ὠραῖον φύλον. Εἶναι ἐν τούτοις λίαν φιλόδοξος ὁ αὐτοσχέδιος οὗτος σοφὸς ὁ κατὰ φαντασίαν μόνον φοιτήσας εἰς τὰ φραγκικὰ πανεπιστήμια· τὸ ὄνειρόν του εἶναι νὰ διορισθῇ καθηγητῆς — τοῦ Πανεπιστημίου βεβαίως — βασανίζεται ὑπὸ τῆς ἀμέτρου ταύτης φιλοδοξίας καὶ ὀνειροπολεῖ φλογερῶς καθηγητικὴν θέσιν, τοιαυτὰ τινα λέγων εἰς τὴν ἐρωμένην του:

« Θέλω, φίλη μου,

ἔταν μαζί μου ἔξω θὰ σὲ βλέπωσι,
νὰ σὲ φθονοῦν ὁ κόσμος ὅλος, καὶ σιγὰ
νὰ λέγωσι: « τὴν βλέπετε; καθηγητῆς
ὁ σύζυγός της εἶναι »

Ἄναμφιβόλως οὐδαμῶς εἶναι φιλόδοξος ὁ τοιοῦτος νέος, ὅστις ὀνειρεύεται τοιαύτην θέσιν σήμερον, ὅτε πανεπιστημιακὰς ἔδρας κατέχουσι πρῶην μελανωταὶ τῶν τυπογραφείων, οἵτινες ἔγραψαν ὑπὲρ ἑαυτῶν « ὅτι τοὺς ἐσεβάσθησαν οἱ αἰῶνες, οἵτινες διέπραξαν αἰσχιστα πρὸς καπήλευσιν καὶ εἰσβολὴν εἰς τὸ ἀνώτατον ἐνδιαίτημα τῶν Μουσῶν, οἵτινες πυρπολοῦσι διὰ τῶν ἀθλίων ἐργάνων των ἐν μέσῳ πανεπιστημίῳ τὸν ἐξελέγξαντα αὐτοὺς τύπον, κατὰ τοῦ ὁποῖου προχωροῦσι μέχρι δολοφονίας. Διατί ἄρα ἀφ' οὗ ἐφιλοτιμήθησαν τινὲς τῶν παρ' ἡμῖν ὑπουργῶν νὰ μεταβάλωσιν εἰς ζωολογικὸν μουσεῖον τὸ Πανεπιστήμιον, ὁ Κωστάκης ἢ τις ἄλλος τοιοῦτου φυράματος νὰ μὴ ὀνειροπολῆ καθηγητικὴν ἔδραν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ; *)

Πάντες ἐνθυμοῦνται τὸν πάταγον ὃν διηγείρεν ἢ ἐν τῷ Ὀλυμπιακῷ ἀγῶνι βράβευσις τῆς Γαμβροῦ πολιορκίας. Ἄφορμὴ τοῦ πατάγου ἐκείνου ὑπῆρξε μονοψηφῶν τις καθηγητῆς, ὁ καταστὰς περιώνυμος διὰ τὴν φράσιν αὐτοῦ, ὅτι εἶναι ὁ μόνος ἐν Ἑλλάδι κατάλληλος περὶ τὴν κρίσιν ποιημάτων· ὁ κύριος Βλάχος δὲν ἤξιζε νὰ γράψῃ περὶ τούτου ἐν τῷ προλόγῳ του· ἤρκει τὸ ἐκφραστικὸν τῆς κοινωνίας μειδίαμα, δι' οὗ ἀντημείφθη ὁ σοφὸς καθηγητῆς. Ἐκτὸς τούτου οὐδόλως παράδοξον εἰς αὐτὸν, ἔμπειρον ψυχολόγον, ἂν ἕκαστος ἄνθρωπος σκέπτεται καὶ κρίνῃ περὶ τῶν πραγμάτων κατὰ τὴν ἐγκεφαλικὴν του ιδιοτροπίαν ἢ κατὰ τὸ πρότυπον, τὸ ὁποῖον ἔχει ἐν τῷ κατόπτρῳ τοῦ οἴκου του καὶ ἀποθαυμάζει . . .

Ὁ Δοξαγὸς τῆς Ἐθνοφυλακῆς εἶναι ἡ κωμῶδία ἢ ἔχουσα περισσοτέραν πλοκὴν πασῶν τῶν ἄλλων· οἱ χαρακτή-

ρες εἶναι ἐν τούτοις ἤττον εὐκρινῶς διαγεγραμμένοι ἢ εἰς τὰ πρόσωπα τῆς Γαμβροῦ πολιορκίας· ἐν τῇ κωμῶδιᾳ ταύτῃ γελοιογραφεῖται ἡ μανία ἣτις εἶχε καταλάβει πλείστους, ἄλλως τε ἐντιμοτάτους πολίτας, περὶ τὴν κατάληψιν ἀξιομάτων τῆς ἐθνοφυλακῆς. Ὁ ἥρως τῆς κωμῶδίας εἶναι ἀγαθὸς τις ἀστὸς Θεσίας καλούμενος, διαφλεγόμενος ὑπὸ τῆς δόξης ἀξιοματικοῦ τῆς Ἐθνοφυλακῆς, θυσιάζων πρὸς τοῦτο τὰ πάντα, καὶ αὐτὴν τὴν ἀδελφὴν του, δίδων αὐτὴν ὡς σύζυγον εἰς τινα δικηγορίσκον, ἔχοντα πατέρα κομματάρχην, μεγίστην κεκτημένον πολιτικὴν ἐπιρροὴν ἐν τινι τῶν Ἀθηνῶν συνοικίᾳ.

Ἡ ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῆς κωμῶδίας ταύτης τέρψις εἶναι ζωηροτάτη, καθὸ περιγράφουσα καὶ διακωμῶδουσα πρόσωπα καὶ πράγματα καθ' ἑκάστην συμβαίνοντα ἐν πάσῃ βουλευτικῇ ἢ δημοτικῇ ἢ ἄλλῃ τοιοῦτου εἴδους ἐκλογῇ, ἐν οἷσδ' ἕποτε δήμῳ τῆς Ἑλλάδος, ὅπου ἐξέλιπεν ἢ συνείδησις τοῦ Γνώθι Σαυτὸν, πλείστοι δὲ πολῖται, οἵτινες ἠδύναντο νὰ ἦναι κάλλιστοι ἰδιῶται, ἐνασχολούμενοι περὶ ἐντιμὸν τι βιοποριστικὸν ἔργον, παραγνωρίσαντες ἑαυτοὺς ἐξ ἀμέτρου περὶ τὴν πολιτικομανίαν ζήλου, οὐ μόνον κατέστρεψαν ἑαυτοὺς καὶ τὰς οἰκογενείας των, ἀλλὰ καὶ πλείστους συμπολίτας αὐτῶν διέφθειραν διὰ τῆς ὑπαλληλομανίας, ἣν ἐνέπνευσαν εἰς αὐτούς. Τὰ στενὰ ὄρια τῆς βιβλιογραφικῆς ταύτης σημειώσεως δὲν ἐπιτρέπουσιν ἡμῖν νὰ προέλθωμεν εἰς ἐκτενεστέραν τοῦ ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ἀξιαλόγου τούτου ἔργου ἀνάλυσιν, συστήνοντες αὐτὸ θερμῶς εἰς τὴν ἀνάγνωσιν πάντων τῶν ἐν Ἑλλάδι πολιτευομένων.

Ἐκ τῶν λοιπῶν τεσσάρων μικρῶν κωμῶδιῶν τῆς συλλογῆς ταύτης ἡ κομψοτέρα καὶ χαριεστέρα εἶναι ὁ Γάμος ἐνεκα βροχῆς, ἣτις ἰδίως διακρίνεται διὰ τὴν εὐφυΐαν καὶ κομψότητα τοῦ διαλόγου, καθὼς καὶ ἡ ἑτέρα, ἡ ἐπιγραφομένη πρὸς τὸ Θεαθῆναι, ἣτις καὶ τοι ξενότροπος ὡς πρὸς τὰ καθ' ἡμᾶς ἦθη, δὲν στερεῖται δροσερῆς τινος κω-

(*) Σημ. Ὁ γράφων τὴν βιβλιογραφίαν ταύτην οὐδαμῶς σκοπεῖ νὰ προσβάλῃ τὰ ὑπολειπόμενα εἰσέτι γεραρὰ λείψανα τῆς ἀρχαιότερας γενεᾶς, ἣτις ἐδόξασε τὸ πανεπιστήμιον· διὰ τῶν ἀνωτέρω πικρῶν ἐκφράσεων ἐννοεῖ ἐκείνους, οὓς πρὸ πολλοῦ κατενόησε καὶ ἐβδελύχθη ἅπασα ἡ νοήμων Ἑλληνικὴ κοινωνία. N. K.

μικῆς χάριτος, διαπνεούσης ἐν τῇ κωμωδίᾳ ταύτῃ.

Δ'.

Λυπούμεθα διότι ἀκροῖς μόνον δακτύλοις ἐπελαβόμεθα τῆς ἀναλύσεως τῶν κωμωδιῶν τούτων, καθ' ὅσον ἐπέτρεπον ἡμῖν τὰ στενὰ ὄρια τοῦ περιοδικοῦ, ἢ μᾶλλον ἢ ὑφ' ἡμῶν προβλεπομένη ἀδημονία τοῦ ἀναγνώστου ἀνυπομόνως ἐπιζητοῦντος τὸ τέλος τῆς διατριβῆς ταύτης. Μίαν μόνην τελευταίαν σύστασιν θέλομεν κάμει ὑπὲρ τοῦ βιβλίου τούτου, νὰ παροτρύνωμεν τὸν ἀναγνώστην τῶν κωμωδιῶν νὰ μελετήσῃ ἐπισταμένως τὸν πρόλογον τοῦ ποιητοῦ. Ἐν σελίσιν ὀλιγωτέραις τῶν δέκα, διὰ γλώσσης εὐφραδοῦς καὶ ἐπιχαρίτου ὁ ποιητῆς διεξέρχεται ἐν συντόμῳ τὴν ἱστορίαν τῆς κωμωδίας ἀπὸ τῆς πρώτης ἀρχῆς αὐτῆς μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. Δὲν ἀσπαζόμεθα καθ' ὀλοκληρίαν ὅλας τὰς περὶ κωμωδίας δοξασίας τοῦ ποιητοῦ, δὲν δυνάμεθα ὅμως ν' ἀρνηθῶμεν ὅτι ἐν τῇ σκιαγραφικῇ ταύτῃ ἐπιθεωρήσει ὁ ποιητῆς ἀπέδειξεν ὅτι γράφων τὰς κωμωδίας, συνέτασεν αὐτὰς μεμελετημένως καὶ ἀπὸ βαθείας τῶν διαφόρων σχολῶν γνώσεως, κλασικῶν τε καὶ ῥωμαντικῶν, ἀπὸ τοῦ Ἀριστοφάνους καὶ τοῦ Πλαύτου μέχρι τοῦ Σεξπήρου καὶ τοῦ Μολιέρου....

Τὰ δραματικά ταῦτα ἔργα τοῦ κυρίου Βλάχου δὲν θέλουσιν εἶσθαι οὔτε τὰ πρῶτα, οὔτε τὰ τελευταία. Ἀναμένομεν νὰ ἴδωμεν τὸν φίλον ποιητὴν ζωηρότερον καὶ πικρότερον ὑποδύομενον τὸν κόθορνον τοῦ Μενάνδρου καὶ κωμωδοῦντα καὶ χλευάζοντα τὰς ἐλλείψεις καὶ παρεκτροπὰς τῆς συγχρόνου κοινωνίας. Ὅταν ἡ κοινωνία ἠλιθίως παραπαίῃ ἐν τῇ πορείᾳ αὐτῆς, πᾶς πολίτης ἔχει τὸ καθῆκον καὶ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ συντελέσῃ τὸ καθ' ἑαυτὸν εἰς τὴν καταστροφὴν καὶ τὴν διόρθωσιν τῶν κακῶς τεθειμένων. Ἴσως καθισταμένη καταγέλαστος ἡ κοινωνία, ἀνανήψῃ ἐκ τοῦ ληθάργου τῆς ἡμέραν τινὰ σῶφρων καὶ νηφάλιος. Ὁ Ῥαβελαί, ὁ Λουκιανὸς τῆς

Γαλλίας εἶπε τὸ ἐξῆς δίστιχον, ὅπερ παραθέτομεν ἐνταῦθα, ὅπως χρησιμεύσῃ οἶονεὶ ἐπιδόρπιον τῆς παρούσης βιβλιογραφίας:

•Mieux est de ris que de larmes escripre,
pour ce que rire est le propre de l'homme.»

N. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΜΑΡΙΝΑ

[Μετάφρασις.]

Οἱ πόλεμοι, δι' ὧν ὁ Φερδινάνδος Κόρτεξ κατέκτησε τὸν Μεξικὸν, εἰσὶ γνωστοί· ὅτε ὁ ἔμπλεως ῥομαντικῆς κλίσεως καὶ θρησκευτικοῦ φανατισμοῦ ἵπποτικὸς στρατηγὸς, ἐπεθεώρησε τὴν 10 φεβρουαρίου 1519 τὸν στρατὸν του, ἐν τῷ ἀκρωτηρίῳ τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου, οὗτος συνεκροτεῖτο ἐξ 110 ναυτῶν, 550 στρατιωτῶν καὶ 200 Ἰνδῶν, πάντων ἐτοίμων νὰ συμμερισθῶσι τὴν τύχην του. Ἰνδαί τινες εἶχον φροντίσει διὰ τὴν συντήρησιν τοῦ ἱματισμοῦ καὶ διὰ τὰς τροφάς. Ὁ στρατὸς του εἶχε δέκα βαρέα πυροβόλα, τέσσαρα ἐλαφρότερα καὶ πολλὰ πολεμεφόδια· ἐκτὸς τούτων εἶχε καὶ δεκαεξὶ ἵππους. Μὲ τὰ ἀσήματα ταῦτα μέσα ἐπεχειρίσθη ὁ θαυμάσιος ἀνὴρ τὴν κατάκτησιν χώρας, πεντάκις μεγαλειτέρας τῆς Ἰσπανίας, καὶ τῆς ὁποίας ὁ βασιλεὺς εἶχε στρατὸν ἐκ 500,000 στρατιωτῶν.

Εἰς τὸν χαρακτήρα τοῦ στρατηγοῦ, τριακοντατριῶν ἢ τριακοντατεσσάρων ἐτῶν ὄντος, ἠνούτο ἡ ἀκλόνητος εὐστάθεια τῆς θελήσεως, μετὰ τῆς καρτερίας ἐκείνης, ἣτις, οὔτε ἕνεκεν ἐπικινδύνου ἢ τύχης κακῆς, δύναται νὰ κλονισθῇ ἢ νὰ κορεσθῇ εὐκόλως ἐκ τῶν ἐμποδίων καὶ τῶν ἀπροβλέπτων συμβάντων. Ὁ Κόρτεξ διεκρίνετο διὰ τε τὸ ψυχρὸν αἷμα καὶ τὴν παρρησίαν αὐτοῦ, διὰ τε τὴν ἀτομικὴν ἀνδρίαν καὶ τὴν πονηρίαν· ἀλλὰ δὲν πιστεύομεν ὅτι ἤθελεν ἐπιτύχει εἰς τὸ μέγα καὶ τολμηρὸν ἐπιχειρήμα του, εἰ δὲν ἐγίνωσκε νὰ ἐπωφεληταὶ κατὰ μέγα μέρος ἐκ τῶν τυχαίων περιστά-